

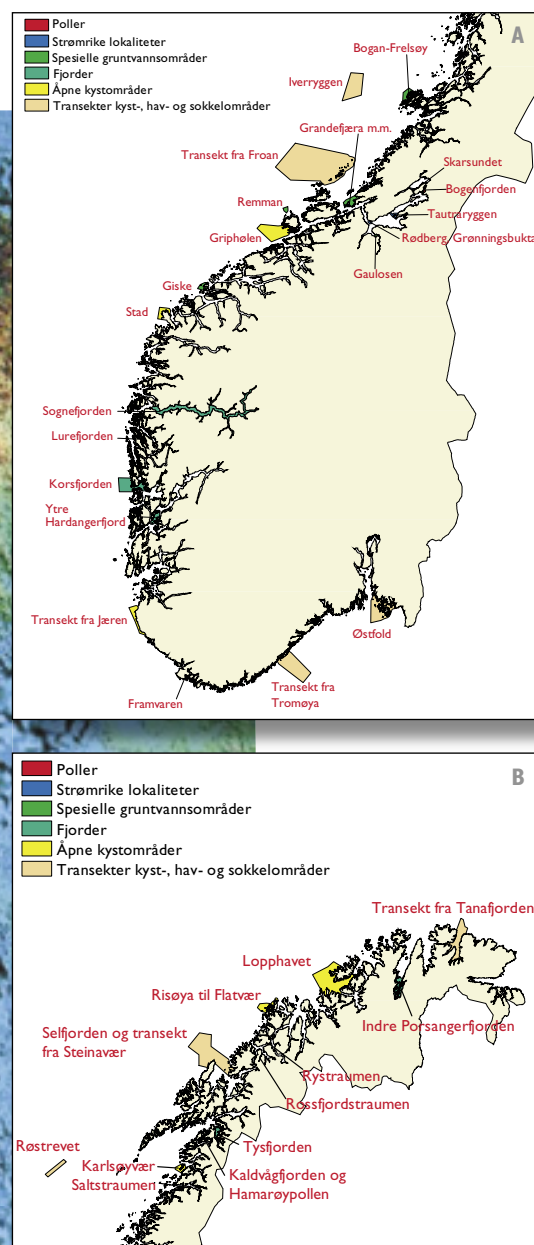
Marine verneområder

AV HEIN RUNE SKJOLDAL

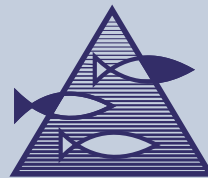
Et rådgivende utvalg har foreslått at 36 områder tas med i første fase av en nasjonal marin verneplan. Områdene spenner i størrelse fra 5 til 3450 km², og de fleste ligger i kystsonen. Representativitet og særegenhet har vært hovedkriterier ved utvelgelsen av områdene. De skal bl.a. kunne tjene som referanseområder for forskning og overvåking.

Et rådgivende utvalg for marin verneplan som ble oppnevnt i 2001, har nå gitt sine råd til myndighetene om etablering av marine verneområder. Arbeidet bygger på Brattegard-utvalget som oppsummerte kunnskapen om forekomsten av dyr og planter langs kysten og laget en oversikt over mulige verneområder (DN-rapport nr. 1995-3). Stortingsmelding nr. 43 (1998-99) "Vern og bruk av kystsona" avveide forholdet mellom vern og bruk. Meldingen la føringer på at vernet ikke skal være strengere enn nødvendig, og at kombinasjon av vern og bruk skal benyttes hvor det er mulig.

Figur 1: Kart med bunntopografi som viser den geografiske plasseringen av de 6 områdene som er foreslått som generelle referanseområder for langtidsovervåking og forskning.

Figur 2: Geografisk fordeling av de 36 områdene som er foreslått tatt med i marin verneplan i søndre (A) og nordre (B) del av Norge.

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET
INSTITUTE OF MARINE RESEARCH

Marine verneområder

Stortingsmeldingen "Rent og rikt hav" (nr. 12, 2001-2002) beskrev arbeidet med marint vern. Basert på forslaget fra det rådgivende utvalget vil Direktoratet for naturforvaltning sammen med Fiskeridirektoratet og andre etater, utarbeide konkrete forslag til vern av de enkelte områdene. Disse forslagene vil så bli sendt på nasjonal høring før det treffes eventuelle vedtak om vern. Etter denne fasen, som er antydnet ferdig i 2007, er det skissert en fase 2 der det totale vernebehovet skal vurderes, og planen eventuelt suppleres.

BALANSERT UTVALG

Det rådgivende utvalget har foreslått 36 områder for første fase av den marine verneplanen. Områdene strekker seg fra Østfold i sør til Finnmark i nord, og fra indre fjordområder til ytre sokkel og kontinentalskråning. Hovedparten av områdene ligger i kystsonen. Det rådgivende utvalget har karakterisert forslaget som et rimelig godt og balansert utvalg av norsk undersjøisk natur fra kysten og territorialfarvannet. I utvelgelsen er det lagt vekt på områdenes representativitet og særegenhet.

TROLIG MYE UOPPDAGET LIV

Artsmangfoldet i norske kyst- og havområder er bare overfladisk kartlagt og kjent. Verneverdien for de aller fleste av de foreslåtte områdene er knyttet til sjøbunnen med tilhørende plante- og dyreliv. Sjøbunnen utgjør en mosaikk av habitater som er levesteder for fastsittende, gravende, krypende og svømmende livsformer. Vi kjenner de fleste artene som er vanlige og tallrike på bunn som egner seg for innsamling med grabb, trål og lignende redskaper. Men de fleste av disse livsformene er ikke godt kartlagt, og mange av de mindre vanlige artene er sannsynligvis enda ikke oppdaget. Derfor har sjøbunnens utforming og karakter vært styrende for utvalget. Verneformålet

Figur 3: Forslaget til verneplan inneholder tre områder på sokkelen med store korallforekomster. Bildet er fra Røstrevet.

er å ta vare på det undersjøiske landskapet og det tilhørende arts mangfoldet.

KOMBINASJON AV VERN OG BRUK

Det rådgivende utvalget har generelt foreslått at man beskytter det undersjøiske landskapet med sitt mangfold av habitater, samtidig som en tillater bærekraftig bruk av de levende ressursene med metoder som ikke skader landskapet. En slik kombinasjon av vern og bruk er avhengig av overvåking og kontroll for å unngå at verneverdiene forringes.

Et av formålene med verneområdene er at de skal kunne tjene som referanser ved sammenligning av status og utvikling mellom områder hvor aktiviteter (for eksempel taretråling) er tillatt og områder hvor slike aktiviteter er forbudt.

OVERVÅKE ENDRINGER

Norsk marin natur vil kunne endre seg mye de kommende tiårene. Klimaendringer kan endre enkelte arters og bestanders utbredelse. Nye introduserte arter kan gi ytterligere endringer gjennom biologisk påvirkning. Nye forurensningsstoffer kan dukke opp og få biologiske konsekvenser. Ekspansjon i havbruk og høsting av levende ressurser kan få konsekvenser. Den nære kystsonen kan få økt press, f.eks. i forbindelse med vindmøllerparker i sjøområder.

Det vil bli en krevende oppgave å skille mellom naturlige og menneskeskapt endringer i årene fremover. Til det trenger vi en klar strategi hvor bruken av referanseområder inngår. Det rådgivende utvalget har foreslått at seks av de marine verneområdene brukes som generelle referanseområder for langtidsovervåking og forskning. Disse områdene vil være representative utvalg, hver med et mangfold av undersjøiske naturtyper fra de ulike delene av kysten.

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET

Nordnesgaten 50
P.O. Box 1870 Nordnes
N-5817 Bergen – Norway
Tel.: +47 55 23 85 00
Faks/Fax: +47 55 23 85 31

www.imr.no

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET

Sykehusveien 23,
P.O. Box 6404
N-9294 Tromsø – Norway
Tel.: +47 55 23 85 00
Faks/Fax: +47 77 60 97 01

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET

N-4817 His – Norway
Tel.: +47 37 05 90 00
Faks/Fax: +47 37 05 90 01

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET

N-5392 Storebø – Norway
Tel.: +47 55 23 85 00
Faks/Fax: +47 56 18 22 22

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET

N-5984 Matredal – Norway
Tel.: +47 55 23 85 00
Faks/Fax: +47 56 36 75 85

REDERIAVDELINGEN

RESEARCH VESSELS DEPARTMENT
Nykirkekaaien 1
Tel.: +47 55 23 68 49
Faks/Fax: +47 55 23 85 32

INFORMASJONEN

INFORMATION
Tel.: +47 55 23 85 21
Faks/Fax: +47 55 23 85 55
E-mail: informasjonen@imr.no

KONTAKTPERSON

Hein Rune Skjoldal
Tel.: +47 55 23 69 46
E-mail: hein.rune.skjoldal@imr.no

FORSKNINGSGRUPPE

Fiskebestander og økosystem –
Norskehavet og Nordsjøen

